

POSTANOWIENIE

Dnia 11 czerwca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Świecki

w sprawie **B. P.**

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 11 czerwca 2025 r.,

zażaleń skazanego i jego obrońcy na zarządzenie Przewodniczącego Wydziału Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 2 kwietnia 2025 r., sygn. akt IV WKK 7/25 (IV Ka 883/24),

o odmowie przyjęcia kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 28 listopada 2024 r., sygn. akt IV Ka 883/24,

postanowił:

uchylić zaskarżone zarządzenie oraz poprzedzające je postanowienie Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 27 lutego 2025 r., sygn. akt IV WKK 7/25, o nieuwzględnieniu wniosku o zwolnienie B. P. z obowiązku uiszczenia opłaty od kasacji i przekazać sprawę Sądowi Okręgowemu w Poznaniu do ponownego rozpoznania w celu kontynuowania czynności związanych z kontrolą warunków dopuszczalności kasacji.

UZASADNIENIE

W dniu 17 lutego 2025 r. kasację od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 28 listopada 2024 r., sygn. akt IV Ka 883/24, wniósł obrońca z urzędu skazanego B. P.

Postanowieniem Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 27 lutego 2025 r., sygn. akt IV WKK 7/25, nie uwzględniono wniosku skazanego o zwolnienie go od uiszczenia opłaty od kasacji. W związku z czym, pismem z dnia 27 lutego 2025 r. doręczono skazanemu odpis tego postanowienia z pouczeniem o jego niezaskarżalności oraz skierowano do skazanego B. P. wezwanie do uzupełnienia braku fiskalnego kasacji poprzez uiszczenie opłaty od tej skargi w terminie 7 dni od doręczenia tego wezwania pod rygorem uznania kasacji za bezskuteczną. Wezwanie to doręczono skazanemu w dniu 17 marca 2025 r., w związku z czym termin ten upłynął skazanemu w dniu 25 marca 2025 r.

Zaskarżonym zarządzeniem z dnia 2 kwietnia 2025 r. odmówiono przyjęcia kasacji obrońcy skazanego z uwagi na nieuzupełnienie w określonym terminie przedmiotowego braku kasacji polegającego na nieopłaceniu tej skargi.

Na to zarządzenie zażalenia wnieśli skazany oraz jego obrońca z urzędu.

B. P. w swoim zażaleniu podniósł, że z uwagi na swoją sytuację finansową nie był on w stanie uiścić opłaty od kasacji. W związku z czym odmowa przyjęcia kasacji doprowadziła do naruszenia przepisów postępowania oraz godziła w zasady rzetelnego procesu.

W konkluzji skarżący wniósł o zwolnienie go w całości od obowiązku uiszczenia opłaty od kasacji ewentualnie obniżenie tej opłaty do wysokości 200 zł oraz umożliwienie mu skutecznego wniesienia kasacji w sprawie.

Z kolei obrońca z urzędu skazanego, zaskarżył omawiane zarządzenie w całości, zarzucając mu naruszenie przepisów prawa procesowego, które miało istotny wpływ na treść zaskarżonego zarządzenia, tj.

- naruszenie art. 530 § 2 k.p.k. w zw. z art. 120 § 1 i 2 k.p.k. poprzez jego wadliwe zastosowanie i bezpodstawną odmowę przyjęcia kasacji obrońcy skazanego w oparciu o błędne postanowienie Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 27 lutego 2025 r., sygn. akt IV Ka 883/24 odmawiające zwolnienia skazanego w całości od opłaty od kasacji i zawierającego błędną ocenę jego sytuacji majątkowej polegającą na uznaniu przez Sąd II instancji, iż sytuacja majątkowa i zarobkowa pozwala na

uiszczenie przez skazanego kwoty 450 zł tytułem opłaty od kasacji w niniejszej sprawie;

- naruszenie art. 530 § 2 k.p.k. w zw. z art. 632 k.p.k. w zw. z art. 528 § 1 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 120 § 1 i 2 k.p.k. poprzez odmowę przyjęcia kasacji obrońcy skazanego pomimo braku rozstrzygnięcia wniosku skazanego o zwolnienie skazanego od opłaty od kasacji oraz wniosku obrońcy skazanego o zwolnienie skazanego od uiszczenia kosztów sądowych w postępowaniu kasacyjnym, w tym opłaty sądowej od kasacji, podczas gdy wniosek skazanego oraz wniosek obrońcy skazanego nie miały braków formalnych oraz zostały złożone w terminie oraz podlegały merytorycznemu rozpoznaniu i uwzględnieniu;

oraz błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę zarządzenia z dnia 2 kwietnia 2025 r. o odmowie przyjęcia kasacji, który miał wpływ na treść tego zarządzenia w oparciu o błędne postanowienie Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 27 lutego 2025 r., sygn. akt IV Ka 883/24 odmawiające zwolnienia skazanego w całości od opłaty od kasacji i zawierające błędną ocenę jego sytuacji majątkowej polegającą na uznaniu przez Sąd II instancji, iż sytuacja majątkowa i zarobkowa pozwala na uiszczenie przez skazanego kwoty 450 zł tytułem opłaty od kasacji w niniejszej sprawie, podczas gdy sytuacja majątkowa i zarobkowa skazanego uzasadnia zwolnienie skazanego w całości od opłaty od kasacji, jak również pomimo braku rozstrzygnięcia wniosku skazanego o zwolnienie skazanego od opłaty od kasacji oraz wniosku obrońcy skazanego o zwolnienie skazanego od uiszczenia kosztów sądowych w postępowaniu kasacyjnym, w tym opłaty sądowej od kasacji, podczas gdy wniosek skazanego oraz wniosek obrońcy skazanego nie miały braków formalnych oraz zostały złożone w terminie oraz podlegały merytorycznemu rozpoznaniu oraz uwzględnieniu, a tym samym brak jest podstaw faktycznych i prawnych do wydania zarządzenia o odmowie przyjęcia kasacji obrońcy skazanego.

W konkluzji skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego zarządzenia w całości i przyjęcie kasacji obrońcy skazanego do rozpoznania i przekazanie celem jej merytorycznego rozpoznania, a także o zasądzenie na rzecz obrońcy kosztów

pomocy prawnej udzielonej skazanemu z urzędu związanych z obroną skazanego w postępowaniu zażaleniowym.

Sąd Najwyższy stwierdził, co następuje.

Wniesione zażalenia okazały się zasadne.

Trafnie wywodzi w zaskarżonym zarządzeniu Przewodniczący Wydziału, że w razie, gdy w związku z wniesioną kasacją nie uwzględniono wniosku skazanego o zwolnienie go od obowiązku uiszczenia opłaty od kasacji, to należało wezwać skazanego do uzupełnienia w terminie 7 dni braku tej skargi poprzez doręczenie dowodu jej opłacenia pod rygorem odmowy przyjęcia kasacji. Wobec nieuzupełnienia w określonym terminie wskazanego braku, należało odmówić przyjęcia kasacji (art. 120 § 2 k.p.k. w zw. z art. 530 § 2 k.p.k.).

Rzecz jednak w tym, że skarżący upatrują wadliwości zaskarżonego zarządzenia w związku z tym, iż nietrafne jest poprzedzające go postanowienie Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 27 lutego 2025 r. o odmowie uwzględnienia wniosku skazanego o zwolnienie od obowiązku uiszczenia opłaty od kasacji, które w konsekwencji spowodowało wydanie zaskarżonego zarządzenia o odmowie przyjęcia kasacji.

W tym układzie przypomnieć trzeba, że po myśli art. 528 § 1 pkt 1 k.p.k. nie przysługuje środek odwoławczy na odmowę zwolnienia od uiszczenia opłaty od kasacji. Dopuszczalne jest jednak kwestionowanie tej decyzji pośrednio, a to z uwagi na zawarte w art. 528 § 2 k.p.k. odesłanie do odpowiedniego stosowania art. 447 § 4 k.p.k. Oznacza to, że w zażaleniu na odmowę przyjęcia kasacji można kwestionować decyzję o odmowie zwolnienia od obowiązku uiszczenia opłaty od kasacji. W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalone jest już bowiem zapatrywanie, że w zażaleniu na odmowę przyjęcia kasacji jest możliwe podnoszenie zarzutów dotyczących niezaskarżalnych decyzji, o jakich mowa w art. 528 § 1 k.p.k. Wchodzi więc w rachubę możliwość dokonania pośredniej kontroli decyzji procesowych, które wydane uprzednio, zablokowały następnie możliwość wystąpienia z kasacją, co aktualizuje się właśnie poprzez dopuszczalność wystąpienia z zażaleniem na odmowę przyjęcia kasacji. Powyższe oznacza zaś, że

tym samym rozpoznając zażalenie na odmowę przyjęcia kasacji, Sąd Najwyższy może dokonać także kontroli prawidłowości orzeczeń, które poprzedziły tę odmowę i bez których do odmowy takiej by nie doszło (zob. np. postanowienia SN: z dnia 29 marca 2006 r., III KZ 18/06; z dnia 21 maja 2008 r., IV KZ 31/08 czy z dnia 23 maja 2013 r., III KZ 22/13). Tym samym unormowanie z art. 528 § 2 k.p.k. umożliwia kontrolę zasadności decyzji o odmowie zwolnienia od opłaty od kasacji. Odpowiednie stosowanie art. 447 § 4 k.p.k. uprawnia bowiem stronę, której odmówiono przyjęcia kasacji, do podniesienia w zażaleniu na to rozstrzygnięcie tych zarzutów, które nie mogły stanowić przedmiotu zażalenia na decyzje określone w art. 528 § 1 pkt 1-3 k.p.k. (zob. postanowienie SN z dnia 10 kwietnia 2006 r., IV KZ 12/06).

Wymienione postanowienie Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 27 lutego 2025 r. o odmowie uwzględnienia wniosku skazanego o zwolnienie od obowiązku uiszczenia opłaty od kasacji należy uznać za wadliwe, co słusznie akcentują skarżący w zażaleniach. Analiza treści decyzji o nieuwzględnieniu wniosku o zwolnienie skazanego od opłaty od kasacji, w świetle oświadczenia B. P. z dnia 30.11.2024 r., które stanowiło podstawę decyzji o odmowie zwolnienia z opłaty od kasacji, że uzyskuje dochody w kwocie ok. 3200 zł netto miesięcznie, zaś jego stałe wydatki wynoszą ok. 2800 zł, a przy tym nie posiada on żadnych oszczędności, nie pozwala bowiem Sądowi Najwyższemu na podzielenie argumentacji przemawiającej za odmową zwolnienia skazanego od tej opłaty. Wszak – jak przyjął Sąd Okręgowy w Poznaniu w postanowieniu – chodzi tu o stałe wydatki, które obciążają skazanego. Miesięcznie pozostaje mu zatem ok. 400 zł, a więc kwota niewielka, a przecież doświadczenie życiowe przemawia za przyjęciem, że ujawnić się może potrzeba poniesienia dodatkowych, nieplanowanych wydatków, zwłaszcza, gdy uwzględni się fakt, iż skazany nie posiada żadnych oszczędności. Okoliczność zaś, że skazanemu wyznaczono obrońcę z urzędu, wbrew temu co wskazano w omawianym postanowieniu, przemawia nie za odmową uwzględnienia wniosku o zwolnienie od opłaty od kasacji, lecz wprost przeciwnie - za zwolnieniem od tej opłaty. Skoro sytuacja finansowa B. P. wskazywała na potrzebę przyznania mu obrońcy z urzędu na potrzeby postępowania kasacyjnego, to te same okoliczności – dla spójności zapadłych rozstrzygnięć okołokasacyjnych –

przemawiają za zwolnieniem go od opłaty od kasacji. Chodzi przecież o te same okoliczności związane z sytuacją finansową skazanego. W ocenie Sądu Najwyższego sytuacja rodzinna, majątkowa i wysokość dochodów B. P. wskazuje, że wyłożenie przez niego opłaty od kasacji byłoby dla niego zbyt uciążliwe, skoro chodzi tu o kwotę 450 zł, a więc kwotę wyższą aniżeli suma, jaka pozostaje mu po odliczeniu stałych wydatków (w piśmie z dnia 3 marca 2025 r. skazany podaje wręcz, że pozostaje mu jedynie kwota 211 zł na nieprzewidziane wydatki i codzienne potrzeby) Nie można zatem przyjmować, że uiszczenie opłaty od kasacji nastąpiłoby bez uszczerbku w koniecznym utrzymaniu skazanego i rodziny.

Dlatego też Sąd Najwyższy uchylił zaskarżone zarządzenie oraz poprzedzające je postanowienie Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 27 lutego 2025 r., sygn. akt IV WKK 7/25, i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w Poznaniu do ponownego rozpoznania w celu kontynuowania czynności związanych z kontrolą warunków dopuszczalności kasacji. W postępowaniu ponownym należy ustalić aktualną sytuację finansową skazanego i rozstrzygnąć w przedmiocie jego wniosku o zwolnienie od opłaty od kasacji.

Sąd Najwyższy nie rozstrzygnął o kosztach pomocy prawnej udzielonej przez obrońcę z urzędu w związku z wniesieniem przez niego przedmiotowego zażalenia, gdyż o kosztach pomocy prawnej z urzędu zapadnie zbiorcze rozstrzygnięcie.

Z tych wszystkich względów orzeczono, jak na wstępie.

[J.J.]

[a.ł]

